

ע"פ 8420/16 - עופר בר טוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8420/16

כבוד הנשיאה מ' נאור
עופר בר טוב

לפני:
המערער:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על החלטת בית משפט השלום באשדוד מיום 30.10.2016 בת.פ. 49999-06-16 שניתנה על ידי כבוד סגן הנשיאה א' מאושר

בעצמו

בשם המערער:

פסק-דין

לפניי ערעור על החלטת בית המשפט השלום באשקלון (סגן הנשיאה א' מאושר) מיום 30.10.2016, שלא לפסול עצמו מלדון ב-ת.פ. 49999-06-16.

רקע

1. נגד המערער, העצור בתיק זה מאז יום 14.6.2016, הוגש כתב אישום ובו שני אישומים בגין עבירות שונות של גידול, ייצור, החזקת והכנת סמים מסוכנים בניגוד להוראות פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973. מהאישום הראשון עולה שהמערער ונאשם נוסף הקימו יחד מעבדה לגידול סמים מסוכנים. במעבדה זו גידלו כמות

עמוד 1

גדולה (מעל 10 ק"ג) של שתילי סם מסוכן מסוג קנבוס, ללא היתר בדין או רישיון מהמנהל. מהאישום השני, הנוגע למערער בלבד, עולה כי ביום 14.6.2016 החזיק בתא המעצר בקריית גת 3.6 גרם של סם מסוכן מסוג קנבוס, שלא לצריכה עצמית.

2. לאורך ההליך עמד המערער על נכונותו לייצג את עצמו וויתר על ייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית. ביום 21.8.2016 הוגשה בקשה מטעם הסניגוריה הציבורית לשחרור מייצוג. בקשה זו נדחתה על-ידי בית המשפט קמא עקב החשיבות שייחס לייצוג וחומרת העבירות במקרה דנן (החלטה מיום 22.8.2016). בהמשך, לאחר שהמערער שב ועמד על עמדתו חרף המלצות חוזרות ונשנות של בית המשפט קמא, הורה בית המשפט על שחרור הסניגוריה הציבורית מייצוגו (החלטה מיום 11.9.2016).

3. ביום 6.9.2016 הגיש המערער בקשה לבית המשפט קמא "לסלק/לבטל" (במילותיו שלו) את ההליך הפלילי המתנהל כנגדו (להלן: בקשת ביטול ההליך). הבקשה נומקה במספר טענות. המרכזית שבהן היא שלא הוצגו ראיות לכך שחוקי מדינת ישראל חלים על המערער. מכאן, לטענת המערער, שלא הורם נטל ההוכחה לעניין הסמכות להעמידו לדין ויש לבטל ההליכים מעיקרם. הטענות הנוספות שהעלה המערער מייצגות תפיסה לפיה תפקיד המדינה להגן על זכויותיהם של הפרטים החיים בה. תפקיד זה, לשיטת המערער, אינו מצדיק פגיעה בזכויותיו שלו בעבירות בהן אין פרט אחר המתלונן על נזק שנגרם. לאור אלו המערער טען שפעולת המדינה נטולת סמכות וחורגת מתפקידה. ביום 7.9.2016 דחה בית המשפט קמא בקשה זו בכותבו: "כל טענות המבקש אני דוחה על הסף שכן אין כל בסיס לטענות האמורות".

4. בעקבות החלטה זו הגיש המערער ביום 18.9.2016 בקשה לפסלות שופט בהתאם להוראת סעיף 77א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). המערער טען כי ההחלטה של בית המשפט קמא לדחות את בקשת ביטול ההליך אינה מנומקת ומעידה על התייחסות בלתי עניינית לטענותיו. לשיטת המערער בעצם המשך קיום המשפט, ללא תשתית ראייתית לעניין הסמכות וחלות חוקי המדינה, השופט למעשה "מרים עיבור את התביעה את נטל ההוכחה". לבסוף, העובדה שמשכורתו של השופט משולמת על-ידי המדינה הופכת אותו לגורם מוטה. פעולות אלו, כמו גם סירובו של השופט לענות על שאלות שונות של המערער במהלך הדיונים, מעידות לשיטתו על כך שדעתו של השופט ננעלה ושקיים חשש ממשי למשוא פנים. בתגובת המאשימה לבקשה, טענה זו שהבקשה חסרת בסיס ושאין כל עילה לפסילה.

5. ביום 30.1.2016 דן בית המשפט בבקשת הפסלות ודחה אותה, בהחלטה שניתנה בו ביום.

על החלטה זו הוגש הערעור שלפניי.

6. טענותיו של המערער בבקשה שהונחה בפניי זהות במהותן לאלו שפורטו לעיל בבקשת פסלות השופט שהוגשה בבית המשפט קמא ביום 18.9.2016. בנסיבות העניין לא ראיתי צורך בתגובת המשיבה.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בטענות המערער, בפרוטוקולים ובהחלטות הקודמות של בית המשפט קמא בתיק זה, הגעתי למסקנה שדין הערעור להידחות. כידוע, בהתאם להוראות סעיף 77א לחוק בתי המשפט, המבחן לפסלות שופט הוא קיומן של נסיבות אשר יש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים. עיקר טענותיו של המערער הינן בתחום תורת המשפט, טענות שאינן מן העניין בהליך זה. טענות אלו אינן משנות את המציאות המשפטית ואינן מטילות נטל הוכחה לעניין הוכחת התחולה של חוקי מדינת ישראל.

8. לגופו של עניין, המערער טען כי "דעתו של השופט ננעלה". לשיטת המערער הדבר נלמד מחוסר הנימוק של החלטת בית המשפט בדבר דחיית בקשת הביטול, כמו גם מסירוב עקבי של בית המשפט לענות על שאלותיו במהלך הדיונים. טענות אלו אין בידי לקבל. כידוע, המבחן למשוא פנים הוא מבחן אובייקטיבי מחמיר המחייב סבירות מוחשית לכך שדעתו של השופט ננעלה ואינה פתוחה עוד לשכנוע (ב"ש 48/75 ידיד נ' מדינת ישראל, פ"ד כט (2) 375 (1975)). לפי הפסיקה חשש שכזה, בהתבסס על צורת ניהול ההליך והתנהגותו של השופט באולם המשפט בלבד, נוצר רק במקרים נדירים ביותר בהינתן אמירות שיפוטיות המלמדות על התגבשותה של דעה נחרצת שאינה ניתנת לשינוי (ע"פ 1988/94 בראון נ' מדינת ישראל, פ"ד מח (3) 608, 626 (1994); ראו גם: יגאל מרזל דיני פסלות שופט 173-191 (2006)). החלטתו של בית המשפט בעניין דחיית בקשת הביטול, על אף היותה תמציתית, אינה מלמדת שדעתו של בית המשפט ננעלה לגוף העניין. הדבר אף אינו עולה מהפרוטוקולים של הדיונים שקדמו להחלטה, בהם ניכר שבית המשפט עשה מאמצים ניכרים לענות על שאלותיו של המערער (ראו פרוטוקול הדיון מיום 31.7.2016, עמודים 1-4). מסקנתי זו מתחזקת נוכח השלב המוקדם בו נמצא ההליך, טרם שמיעת ההוכחות, כאשר הליך השכנוע טרם התחיל וחזקה על השופט שליבו וראשו פתוחים (ראו: ע"פ 7589/01 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פסקה 8 לפסק דינה של השופטת ד' ביניש (21.10.2001)). לבסוף, טענת המערער בנוגע להיות השופט מוטה עקב היותו "עובד מדינה" היא מוטעית. הרשות השופטת נפרדת ועצמאית והשופטים אינם "עובדי מדינה". מכל מקום, מעמדם של השופטים כולם זהה ולשיטת המערער אף שופט אינו יכול לדון בעניינו.

סוף דבר, דין הערעור להידחות.

ניתן היום, י"ג בחשוון התשע"ז (14.11.2016).

ה נ ש י א ה